

Gemeente Amsterdam
Datum 15 april 2015

Geachte raadsleden,

In opdracht van de voormalige Dienst Werk en Inkomen (DWI) is Bureau Integriteit op 16 oktober 2014 een onderzoek gestart naar vermoedens van integriteitsschendingen bij De Uitkijk. De Uitkijk is een locatie in het Amsterdamse Bos waar uitkeringsgerechtigde Amsterdammers actief zijn in het kader van hun re-integratie. Meerdere signalen van medewerkers begin oktober 2014 vormden de aanleiding voor het uitgebreide onderzoek.

Op 7 april 2015 heeft Bureau Integriteit het vertrouwelijke onderzoek afgerond. Op basis van het rapport zijn er ernstige vermoedens dat vier werknemers betrokken zijn bij één of meer integriteitsschendingen waaronder machtsmisbruik ten opzichte van deelnemers en collega's, diefstal dan wel verduistering van door de gemeente ingekochte materialen en discriminatie.

Het college is geschrokken en vindt het onacceptabel dat dergelijke praktijken plaats hebben gevonden. De betreffende locatie is gesloten en twee medewerkers zijn in afwachting van het advies van Juridische Zaken geschorst.

Hierbij informeren wij u over de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek, de eerste maatregelen die zijn genomen en de vervolgstappen.

Over de geconstateerde feiten

Uit het onderzoek van Bureau Integriteit is gebleken dat in de onderzoeksperiode die liep van 1 januari 2012 tot 1 oktober 2014 sprake is geweest van de volgende feiten:

1. Privé werkzaamheden in diensttijd

Het onder werktijd (laten) uitvoeren van werkzaamheden door deelnemers ten behoeve van privédoeleinden;
machtsmisbruik ten opzichte van deelnemers;
diefstal dan wel verduistering van door de gemeente ingekochte materialen;
misbruik van dienstvoertuigen voor privédoeleinden en werkzaamheden;
misbruik van overige bedrijfsmiddelen zoals gereedschappen en materialen ten behoeve van privédoeleinden.

2. Omgangsvormen

Discriminatie en intimidatie tussen collega's;
intimidatie, discriminatie en overige ongewenste omgangsvormen richting deelnemers.

3. Overige elementen/gedragingen

Verduistering gereedschappen;
verduistering benzine.

Vooralsnog worden drie werkmeesters van De Uitkijk verdacht van één of meer van bovenstaande gedragingen. Daarnaast is de rol van een teammanager onderzocht.

Over De Uitkijk

De Uitkijk was tot 16 maart 2015 een werklocatie in het Amsterdamse Bos op de Nieuwe Kalfjeslaan in Amstelveen. Op deze werklocatie deden uitkeringsgerechtigden werkervaring op. Bijzonder aan De Uitkijk was dat de diversiteit aan deelnemers groter was dan bij de meeste andere re-integratietrajecten van de afdeling Werk en Re-integratie van de RvE Werk. Bij de Uitkijk waren zowel uitkeringsgerechtigden met een afstand tot werk actief (trede 3 van de re-integratieladder), als ook trede 2-klienten die langere tijd niet waren opgeroepen voor re-integratie, mensen met een arbeidsbeperking en dak- en thuislozen voor wie deze dagbesteding er aan bijdroeg weer structuur in hun leven te krijgen. De deelname aan het traject was verplicht en gekoppeld aan het recht op een uitkering.

Reactie college

Het college betreurt het zeer dat deze schendingen hebben kunnen gebeuren en ook dat het niet eerder is ontdekt. Iedere Amsterdammer moet kunnen rekenen op een integere overheid. Dat geldt in het bijzonder voor mensen in een kwetsbare en afhankelijke positie zoals mensen met een bijstandsuitkering. Deelname aan de re-integratieactiviteiten is voor hen een verplichting gekoppeld aan het recht op een uitkering. Uit het onderzoek blijkt dat deelnemers bij De Uitkijk zijn blootgesteld aan discriminatie, intimidatie en machtsmisbruik. Ze hebben niet de bescherming gekregen die zij nodig hebben en waar zij ook recht op hebben. Integendeel, ze zijn geschokt en onder druk gezet.

Het college trekt zich dat aan en vindt dat de gemeente hier tekort is geschoten. Vooral omdat de Bijstandsbond respectievelijk het Actiecomité Dwangarbeid Nee in 2011 respectievelijk 2013 onder andere over discriminatie bij re-integratieactiviteiten in het Amsterdamse Bos hebben gepubliceerd. Op basis daarvan zijn maatregelen afgekondigd, maar uit het onderzoek blijkt dat deze onvoldoende zijn opgevolgd.

Maatregelen tegen verdachte medewerkers

Vooruitlopend op de resultaten van het onderzoek zijn twee betrokken werkmeesters die verdacht worden van de grootste en meest ernstige overtredingen geschorst en heeft één werkmeester een schriftelijke waarschuwing gekregen. Die waarschuwing betrof de wijze van aanspreken van de deelnemers. De betreffende teammanager die toezicht had moeten houden verricht inmiddels andersoortige werkzaamheden.

Op basis van het onderzoek van Bureau Integriteit zal de directie Juridische Zaken adviseren in hoeverre er sprake is van plichtsverzuim en wat de toepasselijke strafmaat is voor de betrokken medewerkers. Op basis van de aanbevelingen van Bureau Integriteit ligt ook aangifte bij het Openbaar Ministerie in de rede.

Nazorg voor deelnemers

Uit het onderzoek is niet gebleken hoeveel deelnemers daadwerkelijk slachtoffer zijn geworden van de schendingen. Wel weten we dat er in de onderzoeksperiode 189 deelnemers voor korte of langere tijd actief zijn geweest op De Uitkijk. Een aantal van hen is voor het onderzoek gehoord. Alle 189 deelnemers zijn per brief geïnformeerd over het onderzoek. Er is voor hen een speciaal telefoonnummer beschikbaar waarmee ze kunnen bellen voor vragen en/of ondersteuning.

Op basis van de concept-rapportages zijn op 16 maart 2015 alle activiteiten op de betreffende locatie gestopt. De deelnemers die actief waren op De Uitkijk hebben een alternatief traject aangeboden gekregen op een locatie van Pantar of op een ander gemeentelijk traject.

Om te zorgen dat deelnemers die misstanden meemaken dat kunnen en durven melden wordt in overleg met de Gemeentelijke Ombudsman een ombudsfunctionaris geplaatst bij Werk en Re-integratie. Ook wordt bij de deelnemers extra onder de aandacht gebracht waar zij binnen de organisatie zelf vertrouwelijk met klachten terecht kunnen en hoe de klachtafhandeling loopt.

Informereren medewerkers

Alle medewerkers die betrokken zijn bij de interne re-integratieactiviteiten worden tijdens een personeelsbijeenkomst geïnformeerd in aanwezigheid van medewerkers van het Bureau Integriteit en het bedrijfsmaatschappelijk werk. Daarnaast worden de mensen die in het kader van het onderzoek zijn gehoord uitgenodigd voor een (facultatief) gesprek met het management. Alle overige medewerkers van de afdeling Werk en Re-integratie worden mondeling en schriftelijk geïnformeerd over het onderzoek en de vervolgstappen.

De verwachting is dat de uitkomsten van het onderzoek en de maatregelen voor onrust kunnen zorgen bij het overige personeel. Daarom is er ook nazorg voor medewerkers. De medewerkers die geholpen hebben om de misstanden boven tafel te krijgen hebben extra begeleiding gekregen.

Vervolgstappen

De vertrouwelijke rapportage van het Bureau Integriteit beslaat enkele honderden pagina's. Het college kiest ervoor om uw raad nu, direct na het verschijnen van het rapport te informeren over de hoofdlijnen, de acties die reeds zijn genomen en de vervolgstappen.

Het college wil de tijd nemen om het onderzoek te analyseren en een pakket aan maatregelen te ontwikkelen om de kans op dergelijke incidenten in de toekomst te verkleinen. Hierbij wil het college samenwerken met twee externe adviseurs met veel ervaring op het gebied van integriteit en organisatieontwikkeling. Hiervoor zijn inmiddels de hoogleraren Leo Huberts van de Vrije Universiteit en René van Eijbergen van de Universiteit Groningen benaderd. Ook de Gemeentelijke Ombudsman heeft inmiddels toegezegd mee te werken.

Tot slot

Na het advies van de directie Juridische Zaken volgen definitieve maatregelen tegen de medewerkers die schendingen hebben begaan. Op basis van de aanbevelingen van Bureau Integriteit en de aanbevelingen van de externe deskundigen worden er aanvullende maatregelen genomen om de kans op dergelijke incidenten in de toekomst te verkleinen en deelnemers beter te beschermen. Het college verwacht uw raad nog vóór het zomerreces te kunnen informeren over deze aanpak.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,
E.E. van der Laan en mr. A.H.P. van Gils
Burgemeester en gemeentesecretaris ondertekend namens dezen,